

Razprta obzorja: TRŽAŠKI SLOVENSKI SLIKARJI 1945–1960

Galerija Cankarjevega doma, Ljubljana

Slovenski slikarji v Italiji (zlasti območje Trsta in Gorice) so na začetku prejšnjega stoletja ustvarjali v posebnih okoliščinah. Trst je bil četrto najpomembnejše mesto Avstro-Ogrske, s pojavom fašizma (pod Italijo) pa so se tržaški umetniki nenadoma znašli pod velikim pritiskom. Med fašističnim terorjem jim je uspelo ohraniti narodno zavest, pa tudi spoznavati zahodnoevropske umetniške smernice in jih uspešno prenesti v svoje umetniško ustvarjanje.

Po osvoboditvi in v času oblikovanja Svobodnega tržaškega ozemlja so lahko ustvarjali ideološko neobremenjeni. Po vojni so se večkrat predstavili v Sloveniji, zlasti v Ljubljani, in tako vplivali na slikarje iz notranjosti, ki so takrat še ustvarjali v skladu s politiko in v duhu socialističnega realizma. Delo tržaških umetnikov je bilo preostalim slovenskim umetnikom zgled, da lahko ustvarjajo svobodno, brez ideoloških vplivov.

Njihova dela kažejo slogovno raznolikost in vplive zahodnih avantgard, iz vseh pa veje nacionalna zavest, še posebno v motivih. Slikajo zlasti kraško-istrsko krajino in prizore iz vsakdanjega kmečkega in delavskega domačega okolja. Njihova dela so sveža, »primorsko« živahna in sodobna. V slovensko slikarstvo prinesejo ekspresionistični vpliv, kubizem, abstrakcijo, stilizacijo in tudi poseben kolorizem ter modernistično strukturo.

Na razstavi Tržaški slovenski slikarji 1945–1960, ki bo v Ljubljani na ogled do 30. junija, so s svojimi deli predstavljeni Avgust Černigoj, Lojze Spacal, Rudolf Saksida, Avrelj Lukežič, Albert Sirk ter nekoliko manj znani Milko Bambič, Jože Cesar, Bogdan Grom, Robert Hlavaty in Paolo Klodič.

Lojze Spacal: Piranski motiv (1957), olje na platnu, 73,5 x 60,5 cm

Avrelj Lukežič: Pejsaž (ok. 1952), olje na platnu, 40 x 70 cm

Avgust Černigoj: Žerjavi (ok. 1955), olje na platnu, 35 x 50 cm

Rudolf Saksida: Maček (1957), olje na platnu, 60 x 70,7 cm

V Trstu v Salonu degli Incanti (nekdanji ribarnici) pa si je na partnerski razstavi Umetnost 20. stoletja med Italijo in Slovenijo do 17. junija mogoče ogledati okrog 150 likovnih del približno 40 umetnikov, ki so ustvarjali na območju Trsta in Gorice, med Slovenijo in Italijo.